

דע את עדרך!

המפיק אתה את הריווח הגדול ביותר מעדרך? כמעט בכל משק ניתן לגלות „אוצר“ נסתר. הרשימה דלהלן מדגימה את המצב במשקי חלב שבאיזור לוס־אנג'לוס (קליפורניה).

תוך ניתוח דרכי המימשק (management) של משקי חלב שונים באיזור לוס־אנג'לוס מתגלה שלא בכל המקרים התנובה הגבוהה היא גם המביאה את הריווח הנקי הגבוה ביותר. גורמים שונים בכלכלת הענף עשויים לבטל את היתרונות שבתנובה הממוצעת הגבוהה. כדי להסביר בצורה מוחשית את מהות הבעיה תובא קודם כל טבלה, בה מרוכזים הנתונים העיקריים, הקובעים את גורל הענף לשבט או לחסד (משני משקים שהגיעו לתוצאות שונות בעקב דרכי מימשק שונים); כן מובאים בטבלה הנתונים הממוצעים של 39 משקי חלב שבאותו איזור.

השוואת הנתונים של משקי חלב באיזור לוס־אנג'לוס משנת 1956.

פרטים	משק 1	משק 2	ממוצע ל־39 משקי חלב שבאיזור
מחירים:			
(% השומן בחלב)	3.71	3.68	3.57
ק"ג אחד שומן חלב, דולר	3.06	3.04	3.10
טונה אחת שחת,	35.00	31.00	31.60
טונה אחת תערובת,	60.00	60.00	59.70
פרה קנויה,	282.00	238.00	257.00
גודר העדר:			
מספר הפרות הממוצע	274	194	283
הספק העבודה:			
מספר הפרות לעובד אחד	56	71	66
שעות עבודה לפרה/שנה	45	36	40
שיעורי הייצור (בק"ג):			
(אחוז ממוצע של פרות יבשות)	20	23	23
תנובת חלב ממוצעת לפרה / שנה	5981	5610	5621
תנובת שומן ממוצעת לפרה / שנה	222	206	203
תנובת שומן בחודש לפרה בעדר	18.5	17.2	16.7
תנובת שומן לפרה חולבת לחודש	23	22	21.7
אחוז הפסילה (יציאת פרות)	45	56	44
הון השקעה לפרה, דולר	1095	773	996
יעילות ההזנה:			
קילוגרמים חלב לכל ק"ג תערובת	1.7	2.8	2.4
עודפי מזון לפי נורמות מוריסון	27%	10%	14%

הכנסת-יתר של 47 דולר לפרה לעומת משק 2. ליד סעיף הייצור הובאו גם נתונים על אחוז הפירות היבשות בעדר; בדרך כלל עשוי גורם זה להשפיע בשיעור ניכר על ההכנסה הנקיה, אולם במקרה הנידון אין הפרש בולט בין שני המשקים ואין להניח שהיתה השפעה כלשהי לגורם זה בכלכלת הענף באותה שנה.

תשומת לב מיוחדת מעורר שיעור הפסילה במשק 2. הוצאת פרת-חלב לשוק הבשר מביאה עמה בקליפורניה הפסד ניכר, עד כדי 50% מההון שהושקע ברכישתה. אולם משק 2 לא נפגע באופן מיוחד מבחינה זו (לעומת משק 1) כיון שהוא הצליח לרכוש פרות חילופין במחיר נמוך יותר מאשר משק 1. בדרך כלל אין להתפלג על אחוז הפסילה הגבוה (44% בממוצע ל-39 משקים שנסקרו). כיון שמשקי החלב באיזור זה רוכשים על הרוב פרות מבוגרות יותר, מהיותם מעוניינים בכושר ייצור גבוה של הבהמות.

הנתונים על הון ההשקעה בשני המשקים עלולים להטעות, כיון שהם מציינים את ההשקעות של בעלי המשקים בלבד; אולם לפי הסקר המפורט שנערך התברר שמשק 2 יכול היה לזרז תר על ציוד מסוים, משום שהוא נעזר בביצוע עבודות על ידי קבלנים מהחוץ שהשתמשו בציוד משלהם. למעשה אפשר לחשוב שההשקעה לפרה בשני המשקים היתה שווה בערך.

יעילות ההזנה — היא החשובה ביותר בכל-כלת משק החלב. באיזור לוס-אנג'לוס מצוי שוק טוב לחלב שתיה. בשוק המספוא שבאיזור זה גבוהים יותר (באופן יחסי) מחירי המספוא הגס, בייחוד השחת, לעומת המזון המרוכז, לכן נוטים רוב בעלי המשקים להגיש מנות מזון מרוכז גבוהות יותר מבשאר משקי החלב שבמדינה. במשק 1 הוגשו מנות „נכבדות” של מזון מרוכז (1 ק"ג מ"מ לכל 1.7 ק"ג חלב), ויתכן שבכך ניתן להסביר את התנובה הגבוהה יותר שהושגה במשק זה. אולם על אף התנובה הממוצעת המוגברת הרי בסופו של דבר נצילותו של המזון המרוכז היתה ירודה ביותר. כשנערכה ההשוואה בין שני המשקים בסעיף זה של יעילות השימוש במזון מרוכז נתברר שמשק 2 זכה בחיסכון של

בטבלה לא הובאו כל הפרטים, אשר לפיהם נערך מאזן המשקים. עיקרה של רשימה זו הוא להבליט באופן מיוחד אותם הסעיפים והנתונים שהביאו לידי הפרש של 67 דולר בהכנסה הנקיה לכל פרה. הנתונים שבטבלה הועתקו מספרי החשבונות, המנהלים על ידי חברה מיר-חדת להנהלת חשבונות שבלוס-אנג'לוס; נהג זה של ניהול חשבונות המשק ע"י חברה מוסמכת, נפוץ למדי במשקי החלב בקליפורניה.

נבדוק איפוא את הסעיפים העיקריים שבטבלה; בראשונה נטפל בסעיף המחירים. בטבלה סומן באופן מיוחד השומן של החלב בכל משק, כיון שבאיזור לוס-אנג'לוס מקבלים יצרני חלב מחיר נמוך יותר עבור כל ק"ג שומן שבחלב בעל % שומן גבוה (רובו של החלב נמכר לשתייה, ואין מקבלים תמורה מלאה עבור השומן שנועד לייצור חמאה ולא לחלב שתיה. לפי הנתונים שבטבלה אין כמעט כל הבדל ב-% השומן של חלב שני המשקים, והוא גבוה למדי; אין, איפוא, לבקש את סיבת ההפרש בהכנסה באחוז השומן של החלב. אך מהטבלה הננו למדים שמשק 1 שילם מחירים גבוהים יותר עבור שחת ועבור פרות שנקנו למלא מקומן של היוצאות. הוצאה יתרה זו מוצדקת בתנאי שהיא גם מביאה עמה ייצור מוגבר יותר.

לגבי גודל העדרים יש להעיר שהעדר במשק 1 מתקרב למוצא של האיזור; לעומת זה העדר במשק 2 הוא קטן במקצת מהממוצע, אולם היקפו מבטיח עדיין את כל היתרונות שבכלכלת עדר גדול מהסוג הממוצע.

שונה הוא המצב בשני המשקים בסעיף הספק העבודה: במשק 2 עולה הספקו של עובד אחד ב-27% על זה שבמשק 1 (במשק 2 — 71 פרות לעובד בשנה ובמשק 1 — 56 פרות); גם מספר השעות לכל פרה בשנה מבטא בצורה בולטת את יתרונו של משק 2; ואמנם הוא חסך כ-25 דולר בהוצאות עבודה לכל פרה בשנה.

באשר לייצור, בולטת עליונותו של משק 1; תנובות החלב והשומן במשק 1 גבוהות מאלה שבמשק 2 בשיעור ניכר. תנובת השומן הממורצת הגבוהה (222 ק"ג) שבמשק 1 מעניקה לו

לא קשה יהיה לגלות. העיקר הוא ששוני זה בהכנסה נקיה בין משק למשק קיים, ומתקבל על הדעת שניתוחים פשוטים של תנאי המימשק היומי מגלים ברוב המקרים איפה טמון "האוצר" שהולך לטמיון. למעשה כמעט בכל משק טמון "אוצר" מחסוג הנ"ל, ויש לגלות אם האוצר גדול הוא או דל.

אדגאר א. הייר

תומצת מתוך "ווסטרן דירי ג'ורנל", מרץ 1959
ע"י ע.

102 דולר לכל פרה לעומת משק 1. משום שכלכל בתבונה את הגשת המזון, המרוכז לפרותיו. משק 1. אם כי הגיש מנות גדושות יותר של מזון מרר כזו, לא נהנה מקימוצים בהוצאות למספוא גס כיון שהוא שילם מחירים גבוהים עבור השחת (ראה הטבלה). ההזנה הגדושה במשק 1 מודגמת ומודגשת יפה על ידי חישוב ה"העברה" על הנורמות של מוריסון; מהטבלה הננו למדים שזו הגיעה ל-27% במשק 1 לעומת 10% במשק 2. תוצאות סקר זה מאשרות את הדעה שברוב המקרים התר נובה הממוצעת הגבוהה כרוכה גם ב"העברה" גדושה יותר.

עורכי הסקר אינם מסתפקים בניתוח המצב בשני המשקים הנ"ל על יסוד המאזנים שעמדו לרשותם והם מתעדתים לבקר במשקים כדי לברר פרטים שונים. הם רוצים לדעת אם המחירים הגר בזהים יותר ששילם משק 1 עבור פרות-חילופין היו מוצדקים, ואם אמנם פרות יקרות אלה היו בעלות כושר הנבה גבוה יותר. כן טעון הבהרה סעיף העבודה; מתקבל על הדעת שבמשק 2 היה רב יותר חלקו של בעל המשק בביצוע העבודות וניהולן. גם תכנית ההזנה בשני המשקים תיבדק באופן יסודי. אם כי מנות גדושות של מזון מרר כזו מגבירות התנובות בצורה בולטת, הרי בכל אופן נובע מהסקר הזה שרמת התזונה היתה מופרות בשיעור רב.

הדוגמאות שהוצגו ברשימה זו נבחרו מתוך כלל המשקים תוך כוונה מיוחדת, כך ששני המשקים מצטיינים בתנובה גבוהה. אילו הושושו שני משקים בעלי תנובות שונות מאוד הרי היו זוקפים מיד את ההפרש בהכנסה נקיה לזכות או לחובת ההפרש בתנובה. בדוגמאות שהבאנו הפעם הטבלטה אמנם חשיבות רמת התנובה, אולם מנקודת ראות הפוכה... כלומר — התנובה היתה גבוהה מדי, וזה לא היה לטובת בעל המשק!

החוכר כבר לעיל שההפרש בהכנסה נקיה לכל פרה בין שני המשקים הנ"ל הגיע ל-67 דולר, ובסיכום לגבי משק, בעל עדר של 200 פרות חולבות, הרי זה מצטרף לכדי 13,400 דולר. הפר רשים כגון אלה בין משקים שונים באיזור הנ"ל

ייצוא בקרי-חלב מאמריקה

לפי הודעת ספר העדר ההולסטיין-פריז היה הייצוא של בקר רשום בספר העדר בשנת 1958 כדלקמן:

פרות	פרים	
30	26	קנדה
6	9	צ'ילי
30	4	קולומביה
13	—	קובה
—	2	בוליביה
—	1	ברזיל
42	—	הרפובליקה הדומינקנית
—	1	אקוודור
930	59	מקסיקו
4	4	פארו
123	30	פורטו ריקו
—	1	אל-סלוודור
1	—	גרמניה
—	1	גוואטמלה
1	6	האואי
—	1	הונדוראס
3	15	ישראל
—	8	איטליה
4	4	יפאן
—	3	פיליפינים
62	17	טורקיה
107	4	וונזואלה
1356	196	בס"ה